Tízszázalékos energiamegtakarítást eredményezett az enyhe idő

Rekordszámú szabadalmi bejelentés 1987-ben

KÖZÉLETI HÍREK

Beck Tamásnak, a Magyar Gazdasági Kamara elnökének meghívására január 11—12-én hazánkban tárgyalt Hans-Otto *Thierbach*, a Német Gazdaság Keleti Bizottsága magyar tagozatának elnöke. Hans-Otto Thierbachot fogadta *Havasi* Ferenc, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára, *Németh* Miklós, az MSZMP KB titkára, valamint *Marjai* József miniszterelnök-helyettes, kereskedelmi miniszter és *Fekete* János, a Magyar Nemzeti Bank első elnökhelyettese.

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa vezetői *Váncsa* Jenő miniszter és *Szabó* István elnök vezetésével az agrár- és szövetkezetpolitika időszerű kérdéseiről tárgyaltak.

1918-ra és 1948-ra emlékezve

Rendezvénysorozatok a Lengyel Kultúrában

(MTI) A budapesti Lengyel Kulturális és Tájékoztatási Központ a közeljövőben videotéka megnyitását tervezi, ahol lengyel filmeket — magyar nyelven — bemutató videokazettákat kölcsönözhetnek majd az érdeklődők — hangzott el a központ idei terveiről tartott tájékoztatón, kedden az intézmény székházában. Az eseményen jelen volt *Pozsgay* Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára és Tadeusz *Czechowicz*, a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövete.

Zbigniew *Lakomski*, az LKTK igazgatója egyebek között elmondta, hogy ebben az évben külön rendezvénysorozattal emlékeznek meg a Lengyel Köztársaság függetlenségének 70. évfordulójáról és ünnepségeket terveznek a magyar—lengyel baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés megkötésének 40. évfordulója tiszteletére is. Az érdeklődők kívánságára előadásokat szerveznek — ismert magyar történészek, például *Juhász* Gyula, *Jeszenszky* Géza és *Szokolay* Katalin részvételével — a lengyel és a magyar történelem közös szakaszairól. A központ közreműködésével több iskolában osztályfőnöki órákat tartanak.

Enyhe január

Egyelőre hóeltakarításra sem kellett költeni

(MTI) Az ország múlt évi energiamérlege szerint — az Állami Energetikai és Energiabiztonságtechnikai Felügyelettől kapott előzetes adatok alapján — *2,2 százalékkal több energiát fogyasztottunk, mint 1986-ban.* A többletet atomenergiával termelt árammal fedezte az ország. A fogyasztási növekményen belül az anyagi ágazatok — ipar, építőipar, mezőgazdaság, közlekedés — 1—1,5 százalékkal, a lakosság pedig 3,5—4 százalékkal használt többet az előző évinél. A többlet nagy részét a múlt év eleji nagy hideg miatt a fűtésre fordította az ország. *A fogyasztást növelte továbbá az iparnak a tervezettnél dinamikusabb termelése.*

1988. január első harmadában a tavalyinál jóval kedvezőbb volt a helyzet: az átlaghőmérséklet hat fokkal haladta meg az egy évvel korábbit. Így mintegy *tízszázalékos energiamegtakarítás* valószínűsíthető. Az enyheség másfajta megtakarítást is hozott: *Sokmillió forintos kiadástól mentesültek — egyelőre — a települések és a közúti igazgatóságok az utak hótakarításának elmaradásával.*

Hatezerkétszáz bejegyzés

Növekedett a magánfeltalálók aktivitása

(MTI) Rekordévként könyvelheti el 1987-et az Országos Találmányi Hivatal: *összesen 6200 szabadalmi bejelentést nyújtottak be, 10 százalékkal többet, mint az előző évben.*

Az önálló magyar szabadalmi rendszer 1985-ben jött létre; azóta a mostanit megelőző legsikeresebb év 1913 volt, amikor kiugróan sok, 5686 szabadalmi bejelentést tettek.

A tavalyi rekord egyértelműen a magánfeltalálók aktivitásának tulajdonítható. Az 1987-ben kifizetett találmányi díjak összege elérte az egymilliárdot. Tavaly is, mint már évek óta, *a gyógyszeripar volt az egyik legaktívabb terület.*

A Kereskedelmi Minisztérium tájékoztatója

Vizsgálják a narancsromlás okait

(MTI) A kereskedelem a téli szezonra a korábbinál jobb déligyümölcs-kínálatot tervezett, s ennek érdekében nagyobb menynyiségű árut importált. Mostanra azonban — mint erről a közvélemény már több ízben értesülhetett — a narancs és a mandarin egy része megrothadt. A hatóságok megkezdték a déligyümölcs-romlás okainak vizsgálatát, s noha végleges eredményről még nem adhatnak számot, néhány következtetésre már jutottak.

A Kereskedelmi Minisztériumban elmondták, hogy mint minden évben, így 1987 novemberében is elsőként a megrendelt görög narancsszállítmányok érkezését várták, ezek azonban — a görög növényvédelmi szakemberek sztrájkja miatt —, több hetet késtek, s csak december közepétől kerültek a hazai kereskedelembe. Ezzel egy időben megérkeztek az olaszországi narancsszállítmányok is, így december végén, január elején a szokásosnál lényegesen nagyobb volt az üzletek kínálata, a kereslet viszont elmaradt a várttól. Részben a nagy mennyiségű gyümölcs egyidejű tárolása okozta, hogy a forgalmazók a szokásos válogatást nem tudták időben elvégezni, s ezért a romlás nagyobb volt, mint a korábbi években. Mulasztást követhettek el azonban az importőrök, a belföldi szállítók és a kereskedők is, például ha nem kellő gondossággal kezelték a kényes déligyümölcsöt.

A déligyümölcsök szállítása során egyébként mindig keletkezik bizonyos mértékű természetes romlás, veszteség. Szerződés rögzíti, hogy ennek milyen százaléka terheli a külföldi szállítót. A szállítmányok megérkezésekor a minősítésre hívatott független, nemzetközileg is elfogadott szervezet (MERT) állapítja meg a szállítás során keletkezett romlás mértékét. A belföldi raktározás közben keletkezett veszteségek a hazai forgalmazók költségeit növelik.

A boltokba csak fogyasztásra alkalmas, különböző minőségi osztályokba sorolt áru kerülhet, s az osztályba sorolást a fogyasztói árnak is tükröznie kell. A boltos kötelessége, hogy átvételkor ellenőrizze a minőséget, s az értékesítés során selejtezze a romló, hibás példányokat.

A mostani narancsromlás pontos mértéke egyelőre nem ismert. A szükséges intézkedéseket megteszik, s a vizsgálat alapján kerül majd sor a felelősség tisztázására is.

*

Már vártuk! Az elkeserítő és felháborító tényeket rögzítő riportunkban (Narancshegyek a szemétben, január 8.) először mi írtuk meg majd a sajtó különböző fórumain mások is kérdezték: ki a felelős a nagymérvű narancsrohadásért? Olvasva a Kereskedelmi Minisztérium tájékoztatóját az az érzésünk támadhat, hogy először is a más portája (például a görögöké) előtt igyekeznek sepregetni. Igaz, jelét adták egy esetleges nagytakarításnak a honi porták táján is. Visszaidézve a látottakat, ehhez a nagytakarításhoz legalább szívlapát és nem seprű szükségeltetik majd...

De addig sem lesz egyszerű az ügyeket tisztába tenni. Már most hallani híreket, hogy megkezdődött a jól ismert egymásra mutogatás, amiben a legkézenfekvőbbnek egyelőre a híradások igazságának kikezdése látszik. Még akkor is, ha nehezen tüntethetők el a szétrohadt narancshegyek. Bár ezt is megpróbálták.

Akármilyen figyelmesen olvassuk is a tájékoztatót, valódi felelősöknek még a körvonala sem rajzolódik ki — vagy talán túlságosan sok is felbukkan. Félő, hogy ezzel is úgy járunk, mint ama bizonyos gyermekkel és a sok bábával...

Egy tényt azért megtudtunk tegnap délután a Kereskedelmi Minisztérium sajtóosztályán. Ott idézték egy újabb, ezúttal Spanyolországból származó szállítmány esetét, ami Veszprémig négy nap alatt jutott el, onnan viszont kilenc nap kellett, hogy a hó nélküli, könnyen kezelhető váltókon át befusson Budapestre. Várjuk tehát a valamennyi szállítmányt tételesen végiglajstromozó, beigért vizsgálat eredményét. Várjuk a felelősök kinyomozását.

Esetleg önként is jelentkezhetnek. **(szendrei)**

Távlati terv: részvénytársaság

Átszervezték a hűtőipart

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium az év első sajtótájékoztatóját *fagyos* témában tartotta: *Nagy* László az Élelmiszeripari főosztály vezetője ismertette a *Magyar Hűtőipari Vállalat* megszűnésének, helyesebben, önálló vállalatokká alakulásának okát és a változástól remélt előnyöket.

Igaz, hogy január derekán a dermesztő tél még mindig nem érkezett meg, azt viszont pontosan nem lehet tudni, hogy az átszervezést megvilágító információk miért *késtek* máig, ugyanis a Magyar Hűtőipari Vállalat nevét már az elmúlt év december 31-én kihúzták a címlistáról, s január 1-jén, a korábbi nagyvállalat tíz üzemegységéből, létrejött hét független vállalat, plusz december 18-án megalakult a *MIRELITE Külkereskedelmi Közös Vállalat és a Hűtőipari Fejlesztési és Minőségvizsgáló Intézet.*

Nagy László tájékoztatója elején felhívta a figyelmet a hűtőipar összességében megfelelt a vele szemben támasztott követelményeknek; az elmúlt évtizedekben jó eredményt ért el főként az exportban és a gyártmányfejlesztésben. A sikerek mellett azonban *kedvezőtlen* jelenségek is felbukkantak, elsősorban a *belföldi termelés gazdaságossága* romlott, de a külpiacon is lanyhult a kereslet. A mostani átszervezés annak a folyamatnak a része, amely 1982-ben indult és 9 élelmiszeripari ágban szüntette meg a tröszti, illetve nagyvállalati keretet, ezzel jogi- és gazdasági önállóságot adván az utód vállalatoknak, gyáraknak.

Megtudtuk azonban azt is, hogy bármennyire hasznosnak is mutatkozik a decentralizáció, vannak területek, ahol mégsem ez a kívánatos út. Nagy László szerint a hűtőipari ágazatban az export-import tevékenység, valamint a kutatás és fejlesztés igényli az erők egybegyűjtését, a koordinációt, a közös fellépést. Ezért jött létre az új MIRELITE, illetve a Fejlesztési és Minőségvizsgáló Intézet.

Kérdésekre válaszolva *Csaba* László, a MIRELITE Külkereskedelmi Közös Vállalat vezérigazgatója elmondta: az elmúlt évben a hűtőipar vállalatai összesen 500 millió forintos nyereséget értek el, aminek köszönhetően az idén minden önállóvá vált vállalat meg tudja őrizni fizetőképességét, azaz, nem okoz majd gondot a korábbi beruházásokra felvett hitelek esedékes kamatainak törlesztése. Tájékoztatta a jelenlévőket arról is, hogy a közös vállalat igazgatótanácsának legközelebbi ülésén javasolni fogja, hogy a MIRELITE 1989-ben alakuljon át *részvénytársasággá*, mivel ez a szervezeti keret nagyobb teret enged a tőke szabadabb áramlásának. Hogy erre az újabb változásra miért kell még egy évet várni? Azért — válaszolta —, mert *még mindig nincs* jogszabályokkal kellően alátámasztva a részvénytársasággá alakulás menete.

Az önálló vállalatok ezentúl egymással is versenyeznek majd — hallottuk. Valószínűleg azonban túl *heves* mérkőzésekre nem lehet majd számítani, mivel az országban szétszórtan működő hűtőipari üzemek általában csak néhány, az adott tájra leginkább jellemző terméket dolgoznak fel. Arra a kérdésre, hogy az idén körülbelül mekkora nyereséget érhetnek el az önállósult vállalatok, azaz mennyivel lesz jobb, hasznosabb ez a felállási forma, mint a korábbi, nem kaptak pontos választ a jelenlévők. Meg kellett elégedni azzal: az 1999-ig elvégzett számítások azt mutatják, hogy a vállalatok pénzügyileg életképesek lesznek.

(h. l. i.)

A NAP

Pokolgép

Amióta hallottam Csajkovszkij nevezetes művét, amelyben ágyúk szólalnak meg (tán üstdobok gyanánt?) — ha nem is éppenséggel bent, a teremben —, s a bécsi filharmonikusok egyik hagyományos újévi koncertjén is flinta dördült a dobverő helyett, szakmailag tökéletesen érdemtelennek tartom magam arról nyilatkozni, hogy mit keres a pirotechnika a hangversenydobogón. A *Pokolgép* együttes tragikus előadása azonban — amelyen, miként tudjuk, mintegy a „címadó szerkezet" robbant — szöget ütött a fejembe. Mondhatnám: szilánkot.

Miért csap föl itt-ott a közhangulat épp az együttes ellen — amikor az a fránya villanótégely épp az ő bokájuknál robbant, tehát ők voltak a legveszélyeztetebbek? (S amikor a tűzijátékok szakembere: alkalmi alkalmazott volt, s nem is tagja az együttesnek...)

Miért nem esik viszont szó arról, hogy hány száz plusznézőt engedtek be a terembe, amiért is a közönség nem ama (tűzijátéknál igazán kötelező) legalább néhány méternyire ücsörgött a rivaldától, hanem valósággal reákönyökölt a színpadra?

De legfőképpen: miért nem szivárgott ki jóformán egy szó sem a hátborzongató nevű együttes megrendült és megrendítő nyilatkozatából, amelyet a szörnyű baleset után megfogalmazott — holott bizonyára nem én vagyok az egyetlen újságíró, akinek elküldték... *„Első szavunk a sérültekhez és hozzátartozóikhoz szól... szeretnénk kifejezni legmélyebb együttérzésünket és részvétünket... Mindent meg kívánunk tenni, hogy az eset körülményei... tisztázást nyerjenek, és amennyiben ilyen létezik, a jogi felelősség se sikkadjon el..."*

Beszéltem velük. Valóban mélységesen meg vannak rendülve. És nemcsak azért, mert szerencséjük volt, és nem haltak bele.

Az ártatlan sebesültekre gondolnak, s percnyi belső nyugtuk sincsen.

Talán erről is tudnia kell a közvéleménynek. Főként ama részének, amely amúgy sem éppen szerelmes e műfaj képviselőibe...

DIURNUS

Változások a társadalombiztosításban (3.)

Kisszövetkezeti tagok, hozzátartozók és mások

A kisszövetkezetek jövedelemszabályozása jelentősen változik. 1988-tól vállalkozói adót fizetnek. Társadalombiztosítási helyzetük — a tagságuké is — a kisvállalkozásokéhoz igazodik. Módosul a járulékfizetési kötelezettségük és a kisvállalkozásokhoz hasonlóan szabályozták a kiegészítő tevékenységet is.

Kiegészítő tevékenység

A kisszövetkezetet a tagjának kiosztott személyi jövedelem után 40 százalékos társadalombiztosítási járulék terheli, a tag pedig 10 százalékos nyugdíjjárulékot fizet. Évi 240 ezer forintot meghaladó jövedelem után nem kell társadalombiztosítási, illetőleg nyugdíjjárulékot fizetni. Ha a tagsági jogviszony *évközben* kezdődött vagy szűnt meg, fennállásának tartamára legfeljebb havi 20 ezer forintos járulék fizetési alap fogadható el. Ha *hónap közben* vette kezdetét, illetve fejeződött be ez a viszony, egy naptári napra 670 forintot kell figyelembe venni. Napi 670 forint az irányadó akkor is, ha a kisszövetkezet tagja az adott hónap folyamán táppénzben, baleseti táppénzben, terhességi, gyermekágyi segélyben, illetőleg gyermekgondozási díjban részesült; katonai szolgálatot teljesített; vagy előzetes letartóztatásban volt, szabadságvesztést töltött, illetőleg szigorított őrizet alatt állt. (E határ alkalmazásánál az átalány elszámolásos rendszerben működő kisszövetkezetnél a megállapodásban rögzített összeg és az egyéb címen kifizetett személyi jövedelem együttesen számítandó.)

A kiegészítő tevékenységet folytató kisvállalkozók járulékfizetése érdemben nem módosul. Ha kisiparos vagy magánkereskedő, úgy továbbra is havi 250 forint baleseti járadékot fizet. A gazdasági munkaközösségben, az ipari szolgáltató szakcsoportban annyi a változás, hogy a kiosztott adóköteles jövedelem utáni tízszázalékos társadalmi biztosítási járulék nem a kiegészítő tevékenységet folytató tag, hanem a társaság terhe lesz. (Ez a járulék is elszámolható a vállalkozói adó alapjánál.)

A kiegészítő tevékenységet folytató kisszövetkezeti tag után nem kell 40 százalékos társadalombiztosítási járulékot fizetni, s e tag nyugdíjjárulék fizetésére sem kötelezett. Az ilyen tagnak kiosztott személyi jövedelem (teljes összege) után a kisszövetkezetet tízszázalékos társadalombiztosítási járulék terheli.

KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGET FOLYTATÓNAK MINŐSÜL, AKI EGYIDEJŰLEG

munkaviszonyban áll vagy ipari szövetkezet közös munkahelyen dolgozó tagja és a munkaszerződésben, munkamegállapodásban megállapított munkaideje a törvényes munkaidőt eléri,

mezőgazdasági szövetkezet tagjaként a hónap folyamán 13 (nő létére 8) tízórás munkanapot teljesített,

öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas, vagy növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi járadékos,

bedolgozóként havi keresete eléri a 3000 forintot,

közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul.

Megbízási jogviszony

A bértételek felső és alsó határának változásával összefüggésben módosul a *megbízási jogviszonyban* munkát végző biztosítása, illetőleg egyes (általában magán-) munkáltatók által foglalkoztatottak nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettsége. A megbízottaknak egy rugalmas biztosítási bérhatárt vezettek be. Ennek alapján csak akkor részesül társadalombiztosításban, ha ugyanannál a munkáltatónál a megállapodás szerinti vagy tényleges munkaideje az azonos vagy hasonló munkakörre megállapított törvényes havi munkaidejének a felét eléri, illetőleg ha a munkára fordított idő nem mérhető és a díja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a felét kiteszi, de annak hatszorosát nem haladja meg. Ha a megbízás időtartama egy hónapnál rövidebb, a munkaidőt, illetve a díjazási összeghatárokat arányosan kell figyelembe venni.

A gazdálkodó szervezetek jövedelemszabályozási rendszerének hatálya alá nem tartozó, nem költségvetési szervnek, nem egyesületnek minősülő munkáltatók (magánszemélyek és jogi személyiséggel nem bíró társaságaik) alkalmazottja, ha a törvényes munkaidőt teljesíti, úgy legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege hatszorosának megfelelő bérjellegű juttatás után fizet nyugdíjjárulékot. A törvényesnél rövidebb munkaidő esetén a fenti összeg időarányos részét kell figyelembe venni. E munkaviszonyra is vonatkozik, hogy a kereső *csak olyan összeg után részesülhet társadalombiztosítási ellátásban, amely alapján nyugdíjjárulékot fizetett.*

Segítő családtagok

A kisiparosnak, a magánkereskedőnek, a gazdasági munkaközösségi tagnak, a szerződéses üzemeltetésű üzlet vezetőjének segítő családtagjai között a jogszabály eddig különbséget tett *házastárs* (élettárs) és *egyéb családtagok* (közeli hozzátartozók) között. A házastárs havi 750 forint társadalombiztosítási járulék ellenében anyasági és temetési segélyre, nyugdíjra és baleseti ellátásra tarthatott igényt. Az egyéb családtagok havi 1120 forintos járulékfizetés mellett havi 3000 forint figyelembe vehető jövedelem alapján a társadalombiztosítás *valamennyi ellátására* jogosultak voltak.

1988. január elsejével a házastársak is választhatják az egyéb családtagokra vonatkozó biztosítást, ha 1120 forint járulékot fizetnek. Ily módon táppénzben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban és családi pótlékban is részesülhetnek. A változtatási kérelmet legkésőbb 1988. április 30-ig lehet benyújtani az illetékes társadalombiztosítási szervnek.

Ha az említett házastársi jogviszony 1987. december 31-ét követően kezdődik, nyilatkozni kell, hogy melyik összegű társadalombiztosítási járulékot kívánják fizetni.

Azokat az általános jövedelemadót fizető állampolgárokat, akik tevékenységük szerint nem voltak részesei a társadalombiztosításnak a tanács adóigazgatási feladatokat ellátó szerve eddig havi 200 forint betegségi járulék fizetésére kötelezte. Ennek ellenében anyasági és temetési segélyre voltak jogosultak. Minthogy 1986. március 1-jétől a szellemi szabadfoglalkozásúak is biztosításra kötelezettek, valamint a személyi jövedelemadó bevezetésére tekintettel a betegségi járulék fizetésre vonatkozó jogszabályokat hatályon kívül helyezték. Az intézkedés figyelembe vette azt, hogy az anyasági és temetési segély a hozzátartozók biztosítása alapján is jár.

Tíz napig a mélyben

Expedíció a Baradla-barlangba

Tíznapos expedíciót indít január 14-én a *Baradla*-barlangba a *Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat* az *Aggteleki Nemzeti Park* igazgatóságával közös szervezésben. A programot a Szemlőhegyi-barlang fogadóépületében kedden megtartott sajtótájékoztatón ismertette *Gádoros* Miklós, a társulat főtitkára, valamint *Adamkó* Péter és *Börcsök* Péter, az expedíció két vezetője. Elmondták, hogy a Baradla, melynek mélyén az ősember is lakott, mint patakos cseppkőbarlang, ma is kiemelkedő jelentőségű Európában. Első rendszeres kutatója *Vass* Imre földmérnök volt, aki a múlt század 20-as éveiben csaknem teljes hosszában feltárta a barlang egyik fő ágát, de készültek térképek a Baradláról a XVIII. században is.

Kiemelkedő szerepet játszott a barlang tudományos vizsgálatában és felderítésében *Kessler* Hubert, aki 1932-ben felfedezte a Baradla és a *Domica*-barlang közötti járatot. A terület ma egyike hazánk viszonylag érintetlen karsztvidékeinek, így kiváló lehetőséget nyújt a karsztrendszerek és karsztvizek kutatására.

A január 14-én induló harmincfős expedíció egyik *fő célja a barlangrendszer új szakaszainak feltárása.* Erre a bejárattól két kilométerre, az úgynevezett *Libanon* hegyen létesített táborból indulnak. Különböző megfigyelések arra engednek következtetni, hogy a Baradlának a jelenlegin kívül van még egy másik fő járata is, ennek próbálnak a nyomára jutni az omlások elbontásával.

Az elsődleges cél, az esetleges újabb főág és a kürtők felfedezésén kívül, hogy az expedíció tagjai tanulmányozni kívánják *a barlangban tartózkodás körülményeit.* Ilyen nagy létszámú csapat még nem táborozott a mélyben. Sajátos „régészeti" munkára is vállalkoznak a legkorszerűbb alpintechnikát alkalmazó barlangkutatók. A Baradlában ugyanis számos, múlt századi felirat található, ezeket akarják feltérképezni és dokumentálni.

Az expedíció tagjai január 24-én Aggteleknél érkeznek vissza a felszínre. Nem mindennapi vállalkozásuk egyben felkészülés a jövő évben Budapesten megrendezendő karszt- és barlangkutatási világkongresszusra.

(sárvári)